

Gemeente
Woudenberg

RAADSVOORSTEL 2020

**Datum
voorstel:** 11 februari
2020

Registratiekenmerk: 238587
Raadsvergadering van : 26 maart 2020
Vergadering Commissie van: 3 maart 2020
Portefeuillehouder: M.H. Treep - Wolfswinkel
Behandelend ambtenaar: A. van de Bovenkamp
Afdeling Interne Dienstverlening

Onderwerp / voorstel: Integraal Huisvestings Plan onderwijshuisvesting
gemeente Woudenberg

Aan de Raad.

Voorstel

Wij stellen u voor:

1. Het Intergraal Huisvestings Plan onderwijshuisvesting gemeente Woudenberg vast te stellen met de volgende (beleids)uitgangspunten:
  - a) De gemeente heeft een zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Zij heeft geen wettelijke taak met betrekking tot het huisvesten van kinderopvang.
  - b) De wettelijk vastgestelde eisen met betrekking tot duurzaamheid, vormen de basis voor de uitwerking van de plannen per school.
  - c) De ontwikkeling van passend onderwijs, ontwikkelingen binnen het sociaal domein en binnen de onderwijsmethodieken leiden niet direct tot een huisvestingsvraag, maar vragen wel om flexibiliteit en andersoortige ruimten.
  - d) De samenwerking tussen de onderwijssectoren Primair Onderwijs (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO) wordt geïntensiveerd. Deze samenwerking leidt niet direct tot een huisvestingsaanvraag.
  - e) De keuze voor renovatie dan wel vervangende nieuwbouw wordt gemaakt op basis van een businesscase onder regie van de gemeente waarin beleid, financiën en duurzaamheid meegenomen worden. Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen schoolbestuur en gemeente, worden per project gemaakt.
  - f) De gemeente gaat bij nieuwbouw van scholen uit van een reële kostenraming op basis van actuele bouwkosten.
2. Qua investeringsplan te kiezen voor scenario 0 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom) en hiervoor een businesscase op te stellen;
3. Met de keuze voor scenario-investeringsplan 0 worden de extra uitgaven op onderwijshuisvesting vanaf boekjaar 2022 jaarlijks € 47.000. De extra uitgaven

- worden verwerkt in de Kadernota 2021-2024 en de Begroting 2021-2024;
4. Na de leerlingenprognoses oktober 2020 wordt definitief een besluit genomen over de uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom. Dit is een laatste controle of het aantal leerlingen op deze scholen de komende jaren daadwerkelijk zal stijgen zoals aangegeven bij de leerlingenprognoses van oktober 2018.
  5. Vanaf de begroting 2021-2024 in de risicoparagraaf het financieel risico op te nemen dat de gemeente loopt bij mogelijke beslissing van het rijk om renovatie die de levensduur van een schoolgebouw verlengt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente te laten vallen.
  6. Na vaststelling IHP de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Woudenberg 2015 te actualiseren.

Inleiding

Historie

In de tweede helft van 2010 hebben de gemeente Woudenberg en alle onderwijsbesturen voor primair onderwijs intensief met elkaar gesproken. Deze gesprekken hebben geleid tot het formuleren van een gezamenlijke visie ("Visie 2011") op de toekomst van het primair onderwijs in Woudenberg. Een visie die enerzijds raakt aan onderwijskundige aspecten, anderzijds aan de specifieke huisvesting die daarbij hoort. In aansluiting op de "Visie 2011" zijn door de gemeente enkele vooral huisvestingsgerichte nota's opgemaakt. Als vervolg op deze nota's zijn in 2012 en 2013 onderzoeken uitgevoerd naar de haalbaarheid van verschillende huisvestings- en locatiescenario's.

Op basis van een zorgvuldige weging en beoordeling van de "plussen en minnen" van de onderscheiden scenario's op meerdere criteria, is in 2014 de navolgende ontwikkelrichting als beste / meest toekomstbestendige gekwalificeerd:

- Renovatie en uitbreiding van De Prangelaar (is nu de Jan Ligthartschool);
- Renovatie en uitbreiding van de Rehobothschool (is nu De Olijfboom);
- Uitbreiding de Wartburg;
- Herontwikkeling van de locaties Willem van Oranjeschool en Jan Ligthartschool.

De voorbereidingen voor de renovatie en uitbreiding Jan Ligthartschool en De Olijfboom en de uitbreiding de Wartburg zijn gestart in 2014 en afgerond in 2016. Deze uitbreidingen zijn gebaseerd op de in 2014 bekend zijnde leerlingenprognoses.

Huidige stand van zaken

Gemeenten zijn volgens de wet verantwoordelijk voor investeringen in de huisvesting van het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Een goed uitgewerkt Integraal Huisvestingsplan (IHP) is daarbij essentieel. Daarnaast laat de actuele leerlingenprognose uit 2018 zien dat bij twee scholen het aantal leerlingen is gestegen en volgens berekeningen de komende jaren door blijft stijgen.

Het aantal leerlingen bij deze scholen stijgt veel harder dan in 2014 was voorzien.

De gemeente heeft daarom in samenwerking met de schoolbesturen een Integraal Huisvestings Plan (IHP) laten opstellen om goed in te kunnen spelen op toekomstige maatschappelijk en onderwijskundige ontwikkelingen.

Het IHP is opgesteld door het externe bureau PentaRho Huisvesting & Organisatie.

In totaal zijn er vijf scholen in Woudenberg. De scholen vallen onder vier verschillende schoolbesturen, met uiteenlopende denominaties en/of onderwijsconcepten.

Centrale vraag

Is de raad bereid het IHP vast te stellen en stemt de raad in met de daaruit voortkomende voorstellen 2 t/m 6?

Beoogd resultaat (wat)

Een gedragen IHP dat zicht geeft op de maatregelen, voor een periode van 16 jaar en gebaseerd op de huidige leerlingenprognoses, welke nodig zijn om te komen tot een toekomstbestendig en duurzaam voorzieningenplan voor het onderwijs in de gemeente Woudenberg. Een belangrijke doelstelling is dat de gemeente streeft naar een beter inzicht in de (toekomstige) behoeften en mogelijkheden op het gebied van de onderwijshuisvesting in relatie tot andere beleidsterreinen en vastgoed. Het IHP moet leiden tot een betere beheersbaarheid van de investeringen op onderwijshuisvesting.

Kader

- Wet op het Primair Onderwijs;
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Woudenberg 2015;
- Arbo wet;
- Bouwbesluit.

Argumenten

In het IHP zijn verschillende beleidsuitgangspunten opgenomen. Aan de raad wordt gevraagd het IHP met deze beleidsuitgangspunten wel of niet vast te stellen.

1a. Relatie gemeente – kinderopvang

Hoewel er geen wettelijk plicht is tot het huisvesten van kinderopvang, zijn de kinderopvangorganisaties wel betrokken bij het proces. Gevraagd is wat hun plannen voor de toekomst zijn en of die mogelijk van invloed konden zijn op het IHP. Dit was niet het geval.

1b. Duurzaamheid schoolgebouwen

De gemeente Woudenberg heeft nu nog geen breed geformuleerd duurzaamheidsbeleid. De bedoeling is om dit binnenkort op te stellen. Hierin komen drie belangrijke thema's centraal te staan: energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. In het duurzaamheids-beleid zullen de ambities van de gemeente om deze thema's uitgewerkt worden. De actuele wet- en regelgeving vormt daarom op dit moment de basis voor de uitwerking van huisvestingsvraagstukken.

1c. Ontwikkelingen passend onderwijs, sociaal domein en onderwijsmethodiek.

Passend onderwijs heeft als doel dat alle leerlingen een plek moeten krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en hun mogelijkheden. Scholen bieden daarom extra hulp aan leerlingen die dit nodig hebben, zoals kinderen met leer- of gedragsproblemen. De aansluiting met het sociaal team is daarom belangrijk, bijvoorbeeld door een plek op de scholen. De schoolbesturen hebben aangegeven dat dit niet direct om meer ruimte vraagt maar wel om de mogelijkheid van flexibiliteit in en andersoortig ruimtegebruik. Dat geldt ook voor de ontwikkelingen in onderwijsmethodiek.

1d. Aansluiting Voortgezet Onderwijs (VO)

Er zijn geen ontwikkelingen die wijzen op vestiging van een VO. De schoolbesturen hebben aangegeven dat ze de samenwerking willen intensiveren maar dat dit niet leidt tot extra ruimte.

1e. Renovatie versus vervangende nieuwbouw schoolgebouwen

De keuze voor renovatie dan wel vervangende nieuwbouw wordt gemaakt op basis van een businesscase onder regie van de gemeente waarin beleid, financiën en duurzaamheid meegenomen worden. Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen schoolbestuur en gemeente, worden per project gemaakt.

1f. Normvergoeding versus kwaliteitsniveau huisvesting

De gemeente gaat bij nieuwbouw van scholen uit van een reële kostenraming op basis van actuele bouwkosten.

2 en 3. Scenariokeuze gemeente (incl. extra uitgaven onderwijshuisvesting)

In het IHP is een prioritering van de projecten opgenomen. De prioritering van de projecten uit onderhavig IHP is deels gerelateerd aan de beschikbare financiële middelen. Zoals aangegeven mag de financiële weigeringsgrond niet gebruikt worden voor uitbreiding. In het IHP wordt geadviseerd om de permanente uitbreiding voor zowel de Wartburg als De Olijfboom te plannen vóór 2021. Dit betekent dat het jaar 2020 gebruikt kan worden voor het opstellen van de businesscase. Het advies is om de permanente uitbreiding direct te realiseren voor de structurele behoefte. Dit betekent voor de Wartburg een uitbreiding van 400 m² voor 450 leerlingen en voor De Olijfboom een uitbreiding van 550 m² voor 350 leerlingen. Bij beide uitbreidingen is rekening gehouden met een inpassingsverlies van ongeveer 10% (met andere woorden: 10% extra m²) voor aansluiting op het bestaande gebouw.

Gelijktijdig met de uitbreiding van de scholen kan ook recht ontstaan op uitbreiding van de eerste inrichting (onderwijsleerpakket, meubilair e.d.). Voor de Wartburg is dit sowieso het geval. Voor De Olijfboom ligt dit anders, omdat deze school is ontstaan uit een fusie tussen de Rehobothschool en de Willem van Oranjeschool. De beschikbare eerste inrichting van deze scholen wordt bij elkaar opgeteld voor bepaling van een eventuele uitbreiding. Beide scholen hebben voor dertien lokalen een vergoeding voor eerste inrichting ontvangen. De Olijfboom heeft nu tien lokalen en heeft dus pas bij een uitbreiding van een veertiende lokaal recht op een aanvullende vergoeding voor eerste inrichting.

Voor de Jan Ligthartschool is ervan uitgegaan dat, mocht de school na 2021 recht hebben op uitbreiding van de capaciteit (mits de omgevingsvergunning aangepast kan worden), het bestaande noodlokaal hiervoor gebruikt kan worden.

Renovatie van de Koningin Julianaschool is vooralsnog gepland in 2026. Renovatie dan wel vervangende nieuwbouw van de Griftschool is vooralsnog gepland in 2031.

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de projecten uit onderhavig IHP. Prioritering projecten

Prioritering projecten IHP			
Naam school	Omschrijving werkzaamheden	Investerings-jaar	Start businesscase
De Olijfboom	Uitbreiding capaciteit	2021	2020
De Wartburg	Uitbreiding capaciteit	2021	2020
Jan Ligthartschool	Eventueel handhaven noodlokaal	2021	2020
Koningin Julianaschool	Renovatie	2026	2025
Griftschool	Renovatie/vervangende nieuwbouw	2031	2030

In het IHP zijn in totaal vier scenario's uitgewerkt. De vier scenario-investeringsplannen zijn als volgt:

1. IHP zonder investeringen;
2. IHP scenario 0 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom);
3. IHP scenario 1 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom, renovatie Koningin Julianaschool en Griftschool);
4. IHP scenario 2 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom, renovatie Koningin Julianaschool en vervangende nieuwbouw Griftschool).

De gemeente zal bij de scenariokeuze de afweging moeten maken of zij al vooruitlopend op een mogelijke beslissing van het rijk om renovatie die de levensduur van een schoolgebouw verlengt onder de verantwoordelijk van de gemeente laat vallen.

In april 2018 hebben de PO-raad, de VO-raad en de VNG drie voorstellen aan de minister van Onderwijs gedaan over onderwijshuisvesting. Eén van de voorstellen was om renovatie die de levensduur van een gebouw verlengt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente te laten vallen. Dit voorstel is nog niet door de minister overgenomen. De verwachting is dat dit op den duur wel zal gebeuren. Met de in de IHP voorgelegde scenario's 1 of 2 zou de gemeente Woudenberg vooruitlopend al voldoen aan de mogelijk nieuwe voorwaarden. De financiële consequenties van scenario 1 of 2 t.o.v. scenario 0 zijn substantieel groot voor een gemeente zoals Woudenberg.

Een IHP zonder investeringen is geen optie aangezien de gemeente bij toename van het aantal leerlingen wettelijk verplicht is uitbreiding van gebouwen bij de desbetreffende scholen te bekostigen.

Bij scenario 1 en 2 stijgen de huisvestingskosten onderwijs jaarlijks met circa € 200.000. Bij scenario 0 stijgen de huisvestingskosten onderwijs jaarlijks met € 47.000. Het verschil ad. € 153.000 is dusdanig groot dat wij voorstellen voor scenario 0 te kiezen (alleen uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom).

Bij de berekening van de investeringskosten uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom is nog geen rekening gehouden met mogelijke extra infrastructurele maatregelen en de belastbaarheid van de directe omgeving als gevolg van deze uitbreidingen. Dit zal in beeld worden gebracht zodra er een businesscase wordt gemaakt van beide uitbreidingen. In de businesscase gaan we na wat de buurt aankan.

Bij de financiële consequenties wordt de keuze van de gemeente voor scenario 0 nader toegelicht.

De schoolbesturen hebben bij de totstandkoming van het IHP aangegeven een voorkeur te hebben voor minimaal scenario 1. Hun voorkeur is meegenomen in de overwegingen van de gemeente bij de keuze voor scenario 0. Minimaal scenario 1 is op dit moment niet haalbaar gezien de financiële situatie van de gemeente.

4. Definitief besluit uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom na inzicht in de leerlingenprognoses oktober 2020

De projecten zoals opgenomen in het IHP zijn gebaseerd op de leerlingenprognoses van oktober 2018. De ervaring leert dat deze prognoses nog al eens kunnen fluctueren. De gemeente wil de leerlingenprognoses van oktober 2020 afwachten voordat wordt gestart met de businesscase uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom.

5. Financieel risico renovatie onderwijshuisvesting opnemen in de risicoparagraaf

Vanaf de begroting 2021-2024 wordt in de risicoparagraaf opgenomen het financieel risico dat de gemeente loopt bij mogelijke beslissing van het rijk om renovatie die de levensduur van een schoolgebouw verlengt onder de verantwoordelijk van de gemeente te laten vallen. Zodra de gemeente verantwoordelijk wordt voor renovatie van schoolgebouwen zal dit verregaande financiële consequenties hebben voor ons budget "Onderwijshuisvesting". De uitgaven voor onderwijshuisvesting zullen dan substantieel hoger worden. Het is niet duidelijk of de gemeente daarvoor extra middelen zal ontvangen van het rijk. Het is aan te raden dit risico op te nemen in de risicoparagraaf van de gemeente.

6. Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Woudenberg 2015 actualiseren

In het IHP wordt voorgesteld de normbedragen voor investeringen aan te passen. Na vaststelling van het IHP zal hiervoor de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Woudenberg 2015 dienen te worden geactualiseerd.

Duurzaamheid en Inclusie

Duurzaamheidsmaatregelen/-doelstellingen met betrekking tot gebouwen, vragen naast een veranderend gedrag om extra investeringen. Deze investeringen leiden tot betere gebouwen en tot een besparing op de exploitatielasten. Door de genoemde besparing is het noodzakelijk dat schoolbesturen en de gemeente gezamenlijk optrekken om de duurzaamheidsambities te

kunnen realiseren. De schoolbesturen en de gemeente hebben daarin ieder hun eigen verantwoordelijkheid, maar ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Partijen zijn van mening dat het per gebouw om maatwerk gaat; de duurzaamheidsmogelijkheden verschillen per school(gebouw). Zo kunnen de schoolbesturen middelen inzetten ten gunste van een duurzamer/beter exploiteerbaar gebouw wanneer dit binnen afzienbare termijn terugverdiend wordt.

De gemeente Woudenberg heeft nog geen plan opgesteld om de wettelijke doelen te halen. In het op te stellen duurzaamheidsbeleid zal ook beleid ten aanzien van schoolgebouwen opgenomen worden. Tot het bepalen van het beleid zal op projectbasis samen opgetrokken worden om per school maatwerk te kunnen bieden.

Maatschappelijke participatie

Het IHP is tot stand gekomen met de hulp van alle schoolbesturen en een aantal kinderopvangorganisaties. De kinderopvangorganisaties hebben vooral meegedacht bij de totstandkoming van het IHP en de schoolbesturen zijn van het begin tot het eind intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van dit IHP.

Er hebben bilaterale gesprekken plaatsgevonden met alle schoolbesturen, diverse kinderopvangorganisaties en vertegenwoordigers van de gemeente Woudenberg van de verschillende beleidsterreinen. Na de bilaterale gesprekken is er door de gemeente en de schoolbesturen een gedragen visie op hoofdlijnen gemaakt. Na de visieontwikkeling zijn er een tweetal sessies geweest om tot scenario's te komen voor de vraagstukken die er zijn. Bij de scenario-ontwikkeling is niet alleen gekeken naar de individuele schoollocatie, maar ook naar de verschillende wijken, gekoppeld aan de inhoudelijke thema's. In deze sessies is ook de verwachte groei van het aantal leerlingen meegenomen als gevolg van woningbouw. Uit de scenario-ontwikkeling is een meerjarenuitvoeringsplan ontstaan die is vertaald naar een meerjareninvesteringsplan voor de periode 2020-2035.

Het definitieve IHP is vastgesteld in het OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg).

Financiële consequenties

In diverse bijlagen zijn tabellen opgenomen met de financiële consequenties van de scenario-investeringsplannen 0, 1 en 2.

De hogere lasten voor de begroting bedragen bij scenario 0 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom) vanaf boekjaar 2022 jaarlijks € 47.000 (zie berekening bijlagen).

De hogere lasten voor de begroting bedragen bij scenario 1 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom en renovatie Koningin Julianaschool en Griftschool) vanaf boekjaar 2022 jaarlijks € 75.000 oplopend naar € 200.000 in boekjaar 2027 (zie berekening bijlagen).

De hogere lasten voor de begroting bedragen bij scenario 2 (uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom, renovatie Koningin Julianaschool en vervangende nieuwbouw Griftschool) vanaf boekjaar 2022 jaarlijks € 70.000 oplopend naar € 195.000 in boekjaar 2027 (zie berekening bijlagen).

Hogere lasten onderwijshuisvesting (2021 - 2040)				
Jaar	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2	
2021	0	50.000	45.000	
2022	47.000	75.000	70.000	
2023	47.000	100.000	95.000	
2024	47.000	125.000	120.000	
2025	47.000	150.000	145.000	
2026	47.000	175.000	170.000	
2027	47.000	200.000	195.000	
2028	47.000	200.000	195.000	
2029	47.000	200.000	195.000	
2030	47.000	200.000	195.000	
2031	47.000	200.000	195.000	
2032	47.000	200.000	196.000	
2033	47.000	203.000	196.000	
2034	47.000	203.000	196.000	
2035	47.000	203.000	196.000	
2036	47.000	203.000	196.000	
2037	47.000	203.000	196.000	
2038	47.000	203.000	196.000	
2039	47.000	203.000	196.000	
2040	47.000	203.000	196.000	

Gezien de financiële ruimte in de begroting 2020-2023 en de bezuinigingsopgave die de gemeente heeft van jaarlijks € 250.000 zijn op dit moment scenario 1 en 2 moeilijk te realiseren.

Daarom stellen we voor op dit moment voor de keuze van scenario 0 te gaan. Deze keuze is wettelijk verplicht en binnen de begroting realiseerbaar.

Met de keuze voor scenario 0 worden de extra uitgaven vanaf boekjaar 2022 jaarlijks € 47.000.

Uitgaven	Afwijking t.o.v. begroting (€)	Programma/Product	Incidenteel/Structureel	Rapporteren aan raad d.m.v.
€ 47.000	€ 47.000	1. Samenleving Product : Onderwijs	Structureel	Raadsvoorstel (bijgevoegd); Kadernota 2021-2024

Structureel

De extra uitgaven ad. € 47.000 zijn structureel. Deze zullen in de Kadernota 2021-2024 en in de begroting 2021-2024 meegenomen worden.

Aanpak/uitvoering

Na vaststelling van het IHP worden de volgende acties opgepakt:

- Actualiseren verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Woudenberg 2015;
- Oktober 2020 nieuwe actuele leerlingenprognoses laten maken. Op basis van deze nieuwe leerlingenprognoses wordt definitief een besluit genomen te starten met de voorbereidingen voor uitbreiding de Wartburg en De Olijfboom;
- Voorbereidingen businesscase de Wartburg en De Olijfboom;
- Actief monitoren of de verwachte leerlingenontwikkeling aansluit bij de prognoses dan wel positief of negatief afwijkt. Dit kan effect hebben op de projecten zoals opgenomen in het IHP;
- IHP is vast agendapunt op het overleg over Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Zo nodig worden extra overleggen ingepland met de schoolbesturen.

Conclusie

Het IHP vaststellen met de keuze voor businesscase scenario investeringsplan 0.

Bijlage(n)

- Integraal Huisvestings Plan onderwijshuisvesting gemeente Woudenberg
- Berekening financiële consequenties scenario-investeringsplan 0
- Berekening financiële consequenties scenario-investeringsplan 1
- Berekening financiële consequenties scenario-investeringsplan 2

Burgemeester en wethouders van Woudenberg

drs. S.M.T. van der Marck-Verschoor
Secretaris

T. Cnossen
Burgemeester